

การพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการโรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้
สู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

The Development of Academic Affairs Administration Strategies of Moo Ban
Pa Mai School to Student Quality Development.

สัญญาชัย พูลสุข

Sanchai Poolsuk

Received: 13 September 2021, Revised: 28 December 2021, Accepted: 28 December 2021

บทคัดย่อ

รายงานการประเมินโครงการนิเทศภายในโรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ปีการศึกษา 2562 มีจุดประสงค์เพื่อประเมินโครงการนิเทศภายในโรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้ ในประเด็นบริบทปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิต โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ (CIPP Model) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีจำนวนทั้งสิ้น 110 คน ประกอบด้วย หัวหน้ากลุ่มบริหารงาน 4 คน ครูผู้สอน 20 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 86 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึก แบบตรวจผลงานและแบบสังเกต วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการประเมินพบว่าประเด็นการประเมินทุกตัวชี้วัดและภาพรวมของโครงการผ่านเกณฑ์การประเมินทั้งหมด คือ 1) ผลการประเมินประเด็นบริบทพบว่าอยู่ในระดับมาก โดยตัวชี้วัดทั้ง 2 ตัวชี้วัด คือ สนองตอบความต้องการครูโรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้และความคาดหวังของครูและผู้บริหารอยู่ในระดับมาก 2) ผลการประเมินประเด็นปัจจัยนำเข้า พบว่าอยู่ในระดับมากและผลของตัวชี้วัดทั้ง 6 ตัวชี้วัด มีดังนี้ ความเหมาะสมของงบประมาณอยู่ในระดับมาก ความเหมาะสมของบุคลากรอยู่ในระดับมากที่สุด ความเหมาะสมของระยะเวลาอยู่ในระดับมาก ความเหมาะสมของกิจกรรมอยู่ในระดับมาก ความพร้อมของสื่อ เอกสารอยู่ในระดับมาก ความเหมาะสมของวิทยากร/ผู้นิเทศ อยู่ในระดับมาก 3) ผลการประเมินประเด็นกระบวนการดำเนินโครงการ พบว่าอยู่ในระดับมากและผลตัวชี้วัดทั้ง 4 ตัวชี้วัด มีดังนี้ การแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด การปฏิบัติตามขั้นตอนตามแผนอยู่ในระดับมาก การประสานงานภายในโครงการอยู่ในระดับมาก การกำกับติดตามประเมินผลอยู่ในระดับมาก 4) ผลการประเมินประเด็นผลผลิต พบว่า

อยู่ในระดับมากและผลของตัวชี้วัดทั้ง 4 ตัวชี้วัด มีดังนี้การปฏิบัติงานของครูตามวัตถุประสงค์ของโครงการอยู่ในระดับปานกลาง ความพึงพอใจของครูที่มีต่อโครงการนิเทศภายในอยู่ในระดับมาก ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนการสอนของครูอยู่ในระดับมาก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด จากผลการประเมินตัวชี้วัดและประเด็นการประเมินดังกล่าว ทำให้ผลการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การประเมินโครงการ, การนิเทศภายใน, โรงเรียนบ้านป่าไม้

Abstract

Assessment report of the supervision project within the Forest Village School Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office, Region 2, Academic Year 2019, aims to assess the project of supervision within the Forest Village School. in the context of input factors process and productivity Using the CIPP Model, the group consisted of 110 participants. The group consisted of 4 heads of administration group, 20 teachers, 86 students in grades 4-6. The instruments used for data collection were questionnaires, interview forms, record forms, performance checks, and observation forms. Quantitative data were analyzed by percentage, mean, and qualitative data by content analysis.

The results of the assessment revealed that the assessment issues for all indicators and project overview passed the criteria. All assessments were: 1) Contextual issues assessment results were found to be at a high level. by both indicators. The 2 indicators were the response to the needs of forest village school teachers and the expectations of teachers and administrators at a high level. 2) Assessment results of import factors was found to be at a high level and the results of both indicators. The 6 indicators are as follows: The suitability of the budget is at a high level. The suitability of personnel is at the highest level. The

suitability of the duration was at a high level. The suitability of the activities was at a high level. media availability Documentation is at a high level. Appropriateness of speakers/supervisors at a high level. 3) The results of the assessment of the issues of the project implementation process It was found that it was at a high level and the results of the 4 indicators were as follows: The appointment of the supervisory committee within the school was at the highest level. The implementation of the planned procedures was at a high level. The coordination within the project is at a high level. Supervision, monitoring and evaluation are at a high level. Results of product evaluation It was found that it was at a high level and the results of the four indicators were as follows: the teacher's performance according to the project objectives was at a moderate level. The teachers' satisfaction with the internal supervision project was at a high level. Satisfaction of students towards learning management behavior Teacher's teaching is at a high level. The student's academic achievement was at the highest level. From the results of the assessment of indicators and such assessment issues causing the overall assessment results to be at a high level.

Keywords : project evaluation, internal supervision, Ban Pa Mai School.

บทนำ

จากกระแสโลกาภิวัตน์ อันเกิดจากความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้โลกอยู่ในภาวะไร้พรมแดนและทั่วโลกสู่การจัดระเบียบใหม่ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองระหว่างประเทศ ก่อให้เกิดโอกาสและภัยคุกคามต่อคุณภาพชีวิตของพลเมืองโลกในด้านต่างๆ สังคมไทยในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลก จึงต้องปรับตัวเองโดยการ “พัฒนาคน” ซึ่งหมายถึง การพัฒนาคุณภาพและสมรรถนะของคนให้มีพื้นฐานในการคิดและทักษะในการจัดการ การดำรงชีวิตสามารถเผชิญกับปัญหาสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จำเป็นต้องปรับขบวนการพัฒนาใหม่ไปพร้อมกับการสร้างโอกาสและหลักประกัน ให้ทุกส่วนในสังคมได้ร่วมกันคิด ร่วมกัน

กำหนดแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมติดตามประเมินผล โดยต้องให้คนไทยได้รับการพัฒนาทั้งด้านสติปัญญา ขบวนการเรียนรู้และทักษะความรับผิดชอบต่อตนเอง รวมทั้งเข้าร่วมในขบวนการพัฒนาท้องถิ่นและประเทศชาติได้ (กรมอนามัย 2546 : 2)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 1 บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการ มาตรา 6 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 – 2579) ซึ่งเป็นแผนระยะยาว 20 ปี โดยยึดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ได้กำหนดให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา มีหน้าที่ในการพิจารณาเสนอแผนการศึกษาแห่งชาติที่บูรณาการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และกีฬา กับการศึกษาทุกระดับ ซึ่งกำหนดวิสัยทัศน์ คือ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิต อย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ ๒๑”

การจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุผลสำเร็จมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรสถานศึกษา กำหนด และเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้อง มีการพัฒนาครูให้ปรับพฤติกรรมการสอนจากเดิม ๆ เป็นแบบใหม่เป็นอันดับแรก แต่การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ประสบความสำเร็จนั้นต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องที่สำคัญต้องมีความเข้าใจพื้นฐานที่ตรงกันในการพัฒนาและสิ่งที่จะต้องเร่งดำเนินการ โดยด่วนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอน ก็คือ การพัฒนาคุณภาพของครู (อรรถพร พงษ์วาท. 2539 : 16) ซึ่งกระบวนการหนึ่งที่ใช้ในการสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพครู ตลอดจนพัฒนาคุณภาพในการเรียนการสอนให้บรรลุตามที่ต้องการ คือ กระบวนการนิเทศการศึกษา เพราะนิเทศการศึกษา จะช่วยกระตุ้นส่งเสริม และปรับปรุง กระบวนการการสอนของครูให้บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตร ที่กำหนดและการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนก็เป็นกระบวนการหนึ่งที่จะช่วยให้ครูสามารถ

พัฒนาการเรียน การสอนของตนได้ตรงตามสภาพของปัญหา และความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน โดยอาศัยความร่วมมือของผู้บริหารโรงเรียนและครูเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาตนเอง พัฒนางาน และนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนในที่สุด (สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2540 : 4)

ภารกิจสำคัญของการดำเนินงานในโรงเรียน คือ การพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตาม จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งครูเป็นบุคคลสำคัญที่สุด ที่จะปฏิบัติภารกิจดังกล่าว ดังนั้น ครูจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ แต่จากสภาพปัจจุบันของโรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้ พบว่า ครูส่วนใหญ่ในโรงเรียนยังมีความรู้ความ เข้าใจในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่นำทักษะกระบวนการมาใช้น้อย ทำให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม ได้ไม่ครบทุกขั้นตอน ผลการเรียนรู้ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ การสอนส่วนใหญ่ยังใช้วิธีการสอนแบบเดิม คือ บรรยาย ไม่ได้เน้นกระบวนการให้ผู้เรียนได้พัฒนาความคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และใช้สื่อการสอนไม่มากนัก ดังนั้น เพื่อให้ครูในโรงเรียน หมู่บ้านป่าไม้ มีคุณสมบัติตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการเรียนการสอน จึงจัด “โครงการนิเทศภายในโรงเรียน” ขึ้น เพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีทักษะในการผลิตสื่อ และสามารถนำสื่อไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีความรู้ความสามารถในการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง และมีความสามารถแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนด้วยกระบวนการวิจัย อันจะส่งผลให้นักเรียน มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของโรงเรียนต่อไป

โครงการนิเทศภายในมีความสำคัญจำเป็นต่อการพัฒนาครู ให้มีความรู้ความสามารถในการ ปฏิบัติงานในหน้าที่ มีคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานวิชาชีพครู ซึ่งการที่ โครงการจะบรรลุเป้าหมายได้นั้น ต้องมีการวางแผน การดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอน การกำหนด บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง การติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่องและวิธีที่จะตรวจสอบการดำเนินงานแต่ละขั้นตอนเพื่อให้ได้รับทราบถึงปัญหา อุปสรรค ข้อบกพร่อง อันจะนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้การดำเนินงานของ โครงการประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ คือ การประเมิน เพราะการประเมินเป็นกลไก สำคัญที่จะนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาในทุกด้าน เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลและ ตัดสินคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ โดยนำสารสนเทศหรือผลจากการวัดมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

ไว้ เป็นการตัดสินใจเพื่อให้ได้ข้อสรุปเพื่อนำผลการประเมินกระตุ้นไปสู่การพัฒนาสิ่งที่เหมาะสมได้มากที่สุด (พิสนุ พงศรี. 2550 : 2)

ดังนั้น หลังจากที่ได้โครงการนิเทศภายในโรงเรียนได้ดำเนินการไปแล้วระยะหนึ่ง ควรจะได้มีการประเมินผลโครงการ โดยใช้รูปแบบประเมิน CIPP ซึ่งเป็นวิธีการเชิงระบบ โดยประเมินบริบท ประเมินปัจจัยนำเข้า ประเมินกระบวนการ และประเมินผลผลิตต่างๆ ของโครงการ เพื่อให้ได้สารสนเทศครอบคลุมที่เอื้อต่อการพัฒนาปรับปรุงโครงการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการประเมิน

1. เพื่อประเมินสภาพแวดล้อม/บริบทที่เกี่ยวข้องต่อการดำเนินงานของโครงการนิเทศภายในโรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้
2. เพื่อประเมินปัจจัยนำเข้าของนิเทศภายในโรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้
3. เพื่อประเมินกระบวนการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้
4. เพื่อประเมินผลผลิตของนิเทศภายในโรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้

กรอบแนวคิดในการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการครั้งนี้ มุ่งการประเมินโครงการนิเทศภายในโรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 โดยกำหนดกรอบการประเมินตามรูปแบบการประเมินโครงการแบบชิปปี้ โมเดล (CIPP Model) ตามแนวคิดของ สตัฟเฟิลบีมและคณะ (Stufflebeam et al 1983 :169 - 179) ซึ่งมีรายละเอียดที่กำหนดเป็นกรอบในการประเมินประกอบด้วย

1. การประเมินด้านสภาพแวดล้อม/บริบท (Context Evaluation) เป็นการประเมินเกี่ยวกับความสอดคล้องเหมาะสมของวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการกับสภาพปัจจุบัน
2. การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินเกี่ยวกับความสอดคล้องเหมาะสมของงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากรและวิธีการดำเนินงานตามโครงการกับเป้าหมายของโครงการ
3. การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินเกี่ยวกับความสอดคล้องเหมาะสมของกระบวนการดำเนินงานตามโครงการที่ปฏิบัติจริงกับแผนการดำเนินงานของโครงการ

4. การประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินเกี่ยวกับความสอดคล้องเหมาะสมของผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานตามโครงการกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ

ตัวแปรที่ศึกษา

การประเมินโครงการนิเทศภายใน 4 ด้าน ดังนี้

1. การประเมินด้านสภาพแวดล้อม/บริบท
2. การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า
3. การประเมินด้านกระบวนการ
4. การประเมินด้านผลผลิต

กรอบแนวคิดในการประเมินโครงการ

ขอบเขตของการประเมิน

ประเด็นการประเมิน

1. สภาพแวดล้อม/บริบทที่เกี่ยวข้องต่อการดำเนินงานโครงการ ได้แก่ ความต้องการความจำเป็นและความคาดหวังของผู้ร่วมโครงการ

2. ปัจจัยนำเข้าของโครงการ ได้แก่ ความเหมาะสมของงบประมาณ บุคลากร ระยะเวลา กิจกรรม ความพร้อมของวัสดุ อุปกรณ์ เอกสารสื่อ ความเหมาะสมของวิทยากรผู้นิเทศ

3. กระบวนการดำเนินงานโครงการ ได้แก่ การแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน การปฏิบัติขั้นตอนตามแผน การประสานงานภายในโครงการ และการกำกับติดตามประเมินผล

4. ผลผลิตของโครงการ ได้แก่ ผลการปฏิบัติงานของครูตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของครู

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ หัวหน้ากลุ่มบริหารงาน 4 คนและครูผู้สอนโรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้ ปีการศึกษา 2562 จำนวน 20 คนและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้ ปีการศึกษา 2562 จำนวน 110 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้จากการกำหนดขนาดตัวอย่างจากตารางของ เครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan 1970, p608) ได้กลุ่มตัวอย่าง หัวหน้ากลุ่มบริหารงาน 4 คน ครูผู้สอน 20 คน นักเรียน 86 คน รวม 111 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการครั้งนี้ มี 5 ประเภท คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกการนิเทศ แบบตรวจผลงาน และแบบสังเกต โดยมีกรอบแนวคิดของเครื่องมือ ดังนี้

1. กรอบแนวคิดของแบบสอบถาม

1.1 บริบท

- การสนองตอบความต้องการของครูโรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้

1.2 ปัจจัยนำเข้า

- ความเหมาะสมของระยะเวลา
- ความเหมาะสมของกิจกรรม
- ความพร้อมของสื่อ วัสดุอุปกรณ์ เอกสาร
- ความเหมาะสมของวิทยากร/ผู้นิเทศ

1.3 ผลผลิต

- ความพึงพอใจของครูโรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้
- ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้

2. กรอบแนวคิดของแบบสัมภาษณ์

2.1 บริบท

- ความคาดหวังของครู ผู้บริหารสถานศึกษา

2.2 ปัจจัยนำเข้า

- ความเหมาะสมของงบประมาณ
- ความเหมาะสมของบุคลากร

2.3 กระบวนการ

- การแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้
- การปฏิบัติตามขั้นตอนตามแผน
- การประสานงานภายในโครงการ
- การกำกับติดตามประเมินผล

3. กรอบแนวคิดของแบบบันทึกการนิเทศ

ผลผลิต

- การปฏิบัติงานของครูตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

4. กรอบแนวคิดของแบบตรวจผลงาน

ผลผลิต

- การปฏิบัติงานของครูตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

5. กรอบแนวคิดของแบบสังเกต

ผลผลิต

- การปฏิบัติงานของครูตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้ประเมินทำหนังสือถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้ เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากหัวหน้ากลุ่มบริหารงาน ครู และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้ ปีการศึกษา 2562

2. แบบสอบถาม ผู้ประเมินดำเนินการแจกแบบสอบถามแก่หัวหน้ากลุ่มบริหารงาน ครู และนักเรียน ซึ่งเป็นประชากรและกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง

3. แบบบันทึกการนิเทศ แบบตรวจผลงาน และแบบสังเกต ผู้ประเมินได้ดำเนินการแจกให้แก่คณะกรรมการนิเทศผู้รับผิดชอบ แล้วนำมารวบรวมเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ประกอบการสรุปอภิปรายผล

4. แบบสัมภาษณ์ ผู้ประเมินดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ประกอบการสรุปอภิปรายผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ผลข้อมูลจากประเด็นการประเมิน และตัวชี้วัด ของครู และนักเรียน โดยการ ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

2. วิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ของคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน ผู้ประเมินได้วิเคราะห์เนื้อหา นำมาสรุป รวบรวมเรียงเรียง แยกคำตอบต่าง ๆ ให้เป็นหมวดหมู่ แล้วนำเสนอข้อมูลทั้งหมดในรูปความเรียง ตามประเด็นที่ผู้ประเมินกำหนดไว้

3. ความเห็นข้อเสนอแนะ ปัญหาอุปสรรค ผู้ประเมินวิเคราะห์เนื้อหา นำมาสรุปรวบรวม เรียงเรียง แยกคำตอบต่าง ๆ ให้เป็นหมวดหมู่ แล้วนำเสนอในรูปความเรียง

ผลการประเมิน

1. ผลการคำนวณหาค่าเฉลี่ย จากการคัดเลือกตัวชี้วัดของประเด็นการประเมิน จากการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เกี่ยวข้อง ได้ดังนี้

1.1 ประเด็นบริบท ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด เป็นของครูโรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้ 1 ตัวชี้วัด และคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้ 1 ตัวชี้วัด

1.2 ประเด็นปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย 6 ตัวชี้วัด เป็นของคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้ 2 ตัวชี้วัดและของครูโรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้ 4 ตัวชี้วัด

1.3 ประเด็นกระบวนการ ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด เป็นของคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้ ทั้งหมด

1.4 ประเด็นผลผลิต ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด เป็นของคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้ 1 ตัวชี้วัด ของครูโรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้ 1 ตัวชี้วัด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 จำนวน 1 ตัวชี้วัดและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 จำนวน 1 ตัวชี้วัด

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม

2.1 ผลการประเมินประเด็นบริบท พบว่า มีผลการดำเนินโครงการประเด็นบริบท ในระดับมาก โดยตัวชี้วัดผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมากทั้ง 2 ตัวชี้วัด คือ สนองตอบความต้องการครูโรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้ (4.43) และความคาดหวังของครูและผู้บริหาร (4.39)

2.2 ผลการประเมินประเด็นปัจจัยนำเข้า พบว่า มีผลการดำเนินโครงการประเด็นปัจจัยนำเข้าในระดับมาก ทุกตัวชี้วัดผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยตัวชี้วัดความเหมาะสมของบุคลากร/ครูโรงเรียนที่เข้าร่วมในโครงการ อยู่ในระดับมากที่สุด (4.68) และตัวชี้วัดที่อยู่ในระดับมาก 5 ตัวชี้วัด คือ ความเหมาะสมของวิทยากร/ผู้นิเทศ (4.43) ความเหมาะสมของกิจกรรม (3.95) ความเหมาะสมของงบประมาณ (3.54) ความพร้อมของระยะเวลา (3.53) และความเหมาะสมของสื่อเอกสาร (3.51) ตามลำดับ

2.3 ผลการประเมินประเด็นกระบวนการ พบว่า มีผลการดำเนินโครงการประเด็นกระบวนการในระดับมาก ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมินทุกตัวชี้วัด โดยตัวชี้วัดการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้ อยู่ในระดับมากที่สุด (4.71) ส่วนตัวชี้วัดที่อยู่ในระดับมากคือ การปฏิบัติตามขั้นตอนตามแผน (4.49) การประสานงานภายในโครงการ และการกำกับติดตามประเมินผล (4.31) ตามลำดับ

2.4 ผลการประเมินประเด็นผลผลิต พบว่า มีผลการดำเนินโครงการในประเด็นผลผลิตในระดับมาก โดยทุกตัวชี้วัดผ่านเกณฑ์การประเมิน ตัวชี้วัดที่อยู่ในระดับมากที่สุดมี 1 ตัวชี้วัด คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 สูงขึ้น (4.89) และตัวชี้วัดที่อยู่ในระดับมากมี 2 ตัวชี้วัด โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ความพึงพอใจของครูที่มีต่อโครงการนิเทศภายในโรงเรียน (4.49) และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของครู (4.31) ตามลำดับ ส่วนตัวชี้วัดระดับปานกลาง คือ การปฏิบัติงานของครูตามวัตถุประสงค์ของโครงการ (3.50)

2.5 ผลการประเมินโครงการในภาพรวม พบว่า ผลการดำเนินโครงการนิเทศภายในโรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้ อยู่ในระดับมาก (4.22) ซึ่งประเด็นการประเมินทั้ง 4 ประเด็น คือ ด้านบริบท (4.4) ด้านปัจจัยนำเข้า (3.94) ด้านกระบวนการ (4.48) และด้านผลผลิต (4.29) ผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมากทั้งหมด

2.6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลทุกคน คือ คณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนในระดับต่าง ๆ ประกอบด้วย หัวหน้าบริหารงานวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ มีความเห็นสอดคล้องกันว่าโครงการนิเทศภายในโรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้ มีประโยชน์และมีความสำคัญต่อการพัฒนาการทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลเพื่อส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพตามที่หลักสูตรกำหนด ดังนั้น ควรให้มีการดำเนินต่อไป แต่ทั้งนี้ทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมจะต้องร่วมมือกันอย่างจริงจัง มีการดำเนินงานเป็นไป

ตามแผนที่กำหนด ตลอดจนมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การดำเนินโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ ของการจัดทำโครงการนิเทศภายในโรงเรียน

ส่วนความคิดเห็นทั่วไปในด้านต่างๆ โดยรวมเกี่ยวกับโครงการอยู่ในเกณฑ์ได้รับการยอมรับจากทุกฝ่ายเป็นอย่างดี โดยสรุปได้ดังนี้

ประเด็นบริบท เป็นโครงการที่เป็นไปตามความคาดหวังของครูและผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากครูผู้รับการนิเทศมีการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้นทั้งในด้านพัฒนาตนเอง และด้านการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นไปตามความคาดหวังของครู ผู้ปกครอง และผู้บริหารสถานศึกษา

ประเด็นปัจจัยนำเข้า ได้แก่ งบประมาณสนับสนุนโครงการ และคุณลักษณะของครูโรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้ ผู้รับการนิเทศ โดยรวมแล้ว เห็นว่ามีความเหมาะสม งบประมาณมีจำนวนเพียงพอสามารถที่จะดำเนินการได้ ส่วนบุคลากรที่รับการนิเทศมีคุณสมบัติ มีความรับผิดชอบ และมีความพร้อมที่จะได้รับการนิเทศ สื่อเอกสารต่างๆ ก็มีเพียงพอและอยู่ในสภาพพร้อมใช้งานได้และระยะเวลาที่ครอบคลุมตลอดทั้งโครงการ

ประเด็นกระบวนการ ได้แก่ การแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ถูกต้อง ตามแนวทางของโรงเรียนที่กำหนด แต่สำหรับการปฏิบัติตามขั้นตอน การติดต่อประสานงาน และการกำกับติดตามประเมินผล ยังต้องมีการแก้ไขปรับปรุงเนื่องจากการดำเนินงานยังไม่มีความต่อเนื่องและเป็นระบบเท่าที่ควร เนื่องจากมีกิจกรรมเสริมหลักสูตรและกิจกรรมตามประเพณีมากทำให้การดำเนินงานขาดความต่อเนื่อง

ประเด็นผลผลิต ผลที่ได้รับจากโครงการในภาพรวม อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ยังไม่ดีเท่าที่ควร เนื่องจากครูมีภาระงานมาก โดยเฉพาะภาระงานในส่วนของการแข่งขันทางทักษะวิชาการต่างๆ จึงไม่ได้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจริงจังทุกคน แต่อย่างไรก็ตามครูทุกคนก็ยอมรับแนวทางในการปฏิบัติที่ผู้นิเทศแนะนำที่แสดงถึงการพัฒนาตนเองและพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง เช่น การบันทึกการศึกษาเอกสารและแหล่งวิทยาการต่าง ๆ และผลที่ได้รับ การบันทึกการศึกษาดูงานและประโยชน์หรือการนำมาประยุกต์ใช้ การบันทึกการสนทนากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางด้าน

วิชาการกับเพื่อนร่วมงาน หัวหน้างาน หรือผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

สำหรับปัญหาอุปสรรคในด้านต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การดำเนินงานยังไม่มี ความต่อเนื่อง ไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนด การประสานงานยังไม่ดีเท่าที่ควร ขาดความชัดเจนอยู่บ้าง รวมทั้งมีปัญหาในเรื่องการสื่อสารในบางครั้ง นอกจากนี้ในกรณีที่เกิดเหตุการณ์ไม่คาดคิด แต่ด้วยความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและผู้บริหารสถานศึกษา จึงทำให้การดำเนินงานต่างๆ สามารถดำเนินไปได้ด้วยดีแม้ว่าจะมีปัญหาเกิดขึ้นบ้างก็ตาม

ส่วนข้อเสนอแนะจะสอดคล้องกับปัญหา คือ ในการดำเนินงานทุกด้านควรมี การวางแผนงานอย่างเป็นระบบ และปฏิบัติตามแผนที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง โดยทุกฝ่ายต้องเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อให้การดำเนินโครงการตอบสนองและสอดคล้องกับความต้องการทั้งของครูและผู้บริหารสถานศึกษาอย่างแท้จริงและต้องใช้ลักษณะของการทำงานเป็นทีมเข้ามาร่วมด้วย

อภิปรายผล

1. จากผลการประเมินที่พบว่า ประเด็นบริบทของโครงการ ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก โดยตัวชี้วัดทั้ง 2 ตัวชี้วัด อยู่ในระดับมาก คือ สนองตอบความต้องการของครูโรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้ และตัวชี้วัดความคาดหวังของครูและผู้บริหาร เนื่องจากการดำเนินการโครงการนิเทศภายในโรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้ ผู้บริหารได้ใช้กระบวนการทำงานร่วมกันกับครู (Team Work) โดยให้ข้อมูลความรู้ ความสำคัญ และประโยชน์ที่ได้รับจากการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน และเปิดโอกาสให้ครูผู้มีส่วนร่วมทุกคนได้แสดงความคิดเห็นถึงปัญหาและความต้องการที่แท้จริงมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้มีประสิทธิภาพต่อไป ด้วยเหตุและผลทั้งของผู้บริหาร และครูมีความสอดคล้อง และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน จึงทำให้การวางแผนการดำเนินงาน การกำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมายมีความชัดเจน อันนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545) ที่กล่าวถึงมาตรฐานการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อนำสู่ความสำเร็จไว้ว่า โรงเรียนจะต้องมีการวางแผนนิเทศภายใน

โรงเรียนที่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของโรงเรียน มีการร่วมวางแผนกับบุคลากรในโรงเรียน กิจกรรมมีความเหมาะสมกับสภาพและบุคลากรในโรงเรียน นอกจากนี้ จากผลการวิจัยของไพรัตน์ สีนเจริญ (2543) ยังพบว่า ปัญหาที่ทำให้การนิเทศภายในโรงเรียนไม่ประสบผลสำเร็จเกิดจากผู้รับผิดชอบโครงการขาดความรู้ ความเข้าใจ ขาดการวางแผนการนิเทศที่ดี รวมทั้งการจัดทำโครงการขาดความชัดเจน ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วม ประกอบกับผู้บริหารเองก็ไม่ได้ให้ความสำคัญในโครงการนิเทศภายในโรงเรียนเท่าที่ควร ดังนั้น จึงถือได้ว่าบุคลากรทุกคนภายในโรงเรียนล้วนมีบทบาทหน้าที่และมีความสำคัญต่อความสำเร็จของโครงการนิเทศภายในโรงเรียนด้วยกันทั้งสิ้น

2. ผลการประเมินที่พบว่า ประเด็นปัจจัยนำเข้า ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก โดยตัวชี้วัดที่อยู่ระดับมากที่สุด คือ ความเหมาะสมของบุคลากรหรือครูในโรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้ สาเหตุเนื่องจากครูโรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้ ทั้งหมดมีทั้งคุณวุฒิ คือ จบการศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาตรีสายการสอน และวัยวุฒิ คือ มีประสบการณ์ทางด้านการสอนอยู่ในวัยที่พร้อมที่จะรับการพัฒนาและมีความพร้อมที่จะรับความรู้ใหม่ ๆ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 นอกจากนี้ และจากประสบการณ์ ที่ผ่านมาของครูย่อมทราบดีว่า การสอนให้นักเรียนมีความสุขและมีความกระตือรือร้นในการเรียนนั้นมีวิธีการที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคของข้อมูลข่าวสาร การศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ ย่อมมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ประกอบกับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ได้กำหนดมาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ยึดถือปฏิบัติ จึงมีความจำเป็นและเป็นความต้องการของครูในการพัฒนาตนเองให้ได้มาตรฐานวิชาชีพครูที่กำหนดไว้ การที่ครูผู้รับการนิเทศมีความพร้อมตั้งแต่เริ่มต้น ย่อมส่งผลให้การนิเทศภายในโรงเรียนประสบความสำเร็จไปแล้วครั้งหนึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดิว (Dew. 1993) พบว่า ความสำเร็จของการนิเทศภายในโรงเรียนทั้งผู้บริหารและครูต้องให้ความสำคัญและเห็นความจำเป็นของการนิเทศ แต่ทั้งนี้เรื่องทีนิเทศหรือให้ความรู้ นั้นจะต้องตรงกับความต้องการด้วย สำหรับความ

เหมาะสมของกิจกรรมและความเหมาะสมของวิทยากร/ผู้นิเทศอยู่ในระดับรองลงมา คือ อยู่ในระดับมาก เนื่องจากการจัดกิจกรรมการนิเทศ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันเสนอความคิดเห็น เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ สภาพปัญหาที่แท้จริง และประโยชน์ที่ได้รับเพื่อนำสู่การปฏิบัติ ได้จริง ตลอดจนความเป็นไปได้ของการจัดกิจกรรมนั้น ๆ เช่น การอบรม ประชุม สัมมนา การเยี่ยมชั้นเรียน การศึกษาดูงาน การจัดกิจกรรมกลุ่มย่อยในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นต้น ซึ่งในทางปฏิบัติก็สามารถดำเนินการไปตามแผนที่กำหนดไว้ด้วยดี แม้บางครั้งอาจจะมี ความคลาดเคลื่อนบ้างก็ตาม การจัดกิจกรรมนิเทศภายในโรงเรียนนั้น มีนักการศึกษาได้เสนอเทคนิค และวิธีการรูปแบบต่างๆ ไขว่มากมาย กิจกรรมแต่ละรูปแบบย่อมมีลักษณะและคุณประโยชน์ที่แตกต่างกัน จึงขึ้นอยู่กับผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องที่ต้องรู้จักเลือกนำมาใช้ให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และสถานการณ์ของโรงเรียนจะช่วยให้ การดำเนินการนิเทศประสบผลสำเร็จดียิ่งขึ้น ส่วนวิทยากร/ผู้นิเทศก็เช่นเดียวกันครูในโรงเรียนได้ร่วมกันเสนอข้อนักวิชาการ ซึ่งเห็นพ้องต้องกันว่า เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์เหมาะสมกับความรู้ที่ต้องการจะได้รับและสำหรับผู้นิเทศเองก็เป็นที่ยอมรับจากครูผู้รับการนิเทศ เนื่องจากเป็นบุคคลที่มีความรู้และความสามารถ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีมีความสามารถในการสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้ได้เป็นอย่างดี ให้ขวัญ กำลังใจ และพร้อมที่จะให้คำแนะนำ คำปรึกษาได้ตลอดเวลา นอกจากนี้ เนื่องจากเป็นคนของโรงเรียนเองย่อมทราบถึงสภาพปัญหาและความต้องการของครูที่แท้จริง ดังนั้น ผู้นิเทศจึงเป็นบุคคลสำคัญที่ทุกคนต้องให้การยอมรับนับถือในเบื้องต้นเสียก่อนก่อนที่จะดำเนินการในขั้นต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิจิต กำมันตะคุณ (2540) และวิลเลียม (William. 1994) ที่พบว่า การสร้างบรรยากาศที่ดี การมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและผู้บริหารย่อมทำให้การดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นไปได้ด้วยดี สำหรับความเหมาะสมของงบประมาณ ระยะเวลา สื่อ และเอกสาร ซึ่งมีค่าเฉลี่ยในลำดับรองลงมา แต่อยู่ในระดับคุณภาพมาก สาเหตุเนื่องมาจาก การตั้งงบประมาณ บางส่วนมีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้นเกินประมาณการ แต่เนื่องจากโรงเรียนมีงบประมาณอีกส่วนหนึ่งสนับสนุน คือ โครงการพัฒนาบุคลากรจึงได้นำงบประมาณส่วนนี้มาใช้ในการดำเนินโครงการได้ แต่ถ้าต้องการพัฒนาโครงการนิเทศภายในให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น การเพิ่มงบประมาณก็ย่อมเป็นสิ่งสำคัญเพราะ

การมีงบประมาณมาก ย่อมมีกำลังในการที่จะขยายขอบข่ายของการจัดการความรู้ การศึกษาดูงานได้มากขึ้น สำหรับเรื่องระยะเวลาในการดำเนินงานนั้น ขณะดำเนินโครงการมีกิจกรรมของชุมชนและกิจกรรมอื่นๆ เข้ามาในช่วงของการดำเนินโครงการจึงทำให้แผนการดำเนินงานคาดเคลื่อนไปจากเดิมเล็กน้อย ซึ่งปัจจัยดังกล่าวไม่มีผลทำให้การดำเนินงานของโครงการดำเนินต่อไปไม่ได้ เพราะยังอยู่ในระดับคุณภาพระดับมาก

3. ผลการประเมินที่พบว่า ประเด็นกระบวนการ ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก โดยตัวชี้วัดที่อยู่ในระดับมากที่สุดมี 1 ตัวชี้วัด คือ การแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน เหตุที่เป็นเช่นนั้นเนื่องจากโรงเรียนกำหนดแนวทางในการปฏิบัติไว้ชัดเจน ได้แก่ กำหนดผู้รับผิดชอบงานนิเทศภายในอย่างชัดเจน ผู้รับผิดชอบมีความเข้าใจขอบข่ายของงาน และความรับผิดชอบของตน โดยจัดให้มีคณะบุคคลรับผิดชอบงานนิเทศภายในโรงเรียน มีคำสั่งแต่งตั้งเป็นลายลักษณ์อักษร บุคลากรที่ได้รับมอบหมายมีคุณสมบัติเหมาะสมเป็นที่ยอมรับในผลงานจากบุคลากรในโรงเรียน กำหนดภารกิจอย่างชัดเจน และบุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการสรรหาผู้รับผิดชอบงานนิเทศภายในโรงเรียน ดังนั้น โรงเรียนจึงสามารถดำเนินการเป็นไปตามขั้นตอนได้อย่างสมบูรณ์ ส่วนตัวชี้วัดอีก 3 ตัวชี้วัด อยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจักรกฤษ ยมมา (2542, หน้า 82-83) ได้ศึกษาเรื่องรายงานผลการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนวัดนายายอาม สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาการประถมศึกษา อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี การรายงานผลการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนต้องประกอบด้วย 5 ด้าน คือ การกำหนดผู้รับผิดชอบและภาระกิจการนิเทศ การจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศ การงานแผนการนิเทศ การดำเนินการนิเทศและการประเมินผลการนิเทศและการรายงานผล นอกจากนี้จากการศึกษาปัญหาของการนิเทศภายในโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541) ที่พบว่า ส่วนหนึ่งมาจากบุคลากรผู้นิเทศมีภารกิจมากทำให้ไม่มีเวลาในการกำกับ ติดตามประเมินผล และการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนไม่สม่ำเสมอ สำหรับการประสานงาน และการปฏิบัติตามขั้นตอนก็เป็นปัญหาสำคัญเช่นกัน เพราะถ้าหากขาดความเข้าใจและการรับรู้ที่ถูกต้องตรงกัน ย่อมทำให้การดำเนินงานเพื่อไปสู่เป้าหมายผิดพลาด และยังทำให้การปฏิบัติงานล่าช้าไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ได้ ซึ่ง

สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) ที่กล่าวถึงกระบวนการนิเทศในสถานศึกษาไว้ว่า นอกจากกระบวนการนิเทศที่ประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร ครูวิชาการ และครู-อาจารย์ที่ผู้บริหารมอบหมายดำเนินการแล้ว การประสานงาน ความร่วมมือร่วมใจก็เป็นส่วนประกอบสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้ได้ใช้ศักยภาพการทำงานอย่างเต็มที่ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนางานของสถานศึกษานั้น ๆ โดยส่วนรวมให้เป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตร มาตรฐานการศึกษา

4. ผลการประเมินที่พบว่า ประเด็นผลผลิต ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก โดยตัวชี้วัดที่อยู่ในระดับมากมี 2 ตัวชี้วัด โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ความพึงพอใจของครูที่มีต่อโครงการนิเทศภายในโรงเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนการสอนของครู และตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 อยู่ในระดับมากที่สุดเนื่องจากกิจกรรมนิเทศที่โรงเรียนจัดขึ้นนั้นเป็นไปตามความต้องการของครูและผู้บริหารที่ตรงกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น และความต้องการที่จะให้เกิดหรือมีกับครูผู้รับการนิเทศ หลังจากการนิเทศแล้วซึ่งกิจกรรมนิเทศที่จัดขึ้นเป็นไปตามแผนที่ได้วางไว้ สามารถดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยครบสมบูรณ์ทุกกิจกรรม ได้แก่ การประชุม การอบรมครู การจัดกิจกรรมกลุ่มย่อย เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การเยี่ยมชั้นเรียน การศึกษาดูงานโรงเรียนทางภาคกลาง การประชุม/สัมมนาร่วมกับโรงเรียนเครือข่ายเพื่อพัฒนางานวิชาการ จากการวางแผนสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม จึงทำให้ครูผู้รับการนิเทศมีความพึงพอใจส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับสูงขึ้นตามความคาดหวังของทุกฝ่าย สอดคล้องกับกิติมา ปรีดีติลล (2532) ที่กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นการติดตาม ช่วยเหลือ สนับสนุนการปฏิบัติงานให้สำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารกับครูในโรงเรียนในแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนางานของครูให้มีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นกว่าเดิม แสดงให้เห็นว่า การนิเทศที่ให้ทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมและเห็นผลอย่างชัดเจนตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ร่วมกัน ผลที่เกิดขึ้นย่อมทำให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องพึงพอใจสร้างขวัญและกำลังใจและความมั่นใจในการทำงานมากยิ่งขึ้น จึงทำให้ครูได้พัฒนาการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการ

จัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญนักเรียนเป็นกลุ่มและรายบุคคล เพื่อตอบสนองความต้องการของเด็ก และให้เด็กได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและตามธรรมชาติ ด้วยเหตุนี้ นักเรียนจึงพึงพอใจในพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของครู ส่วนการปฏิบัติงานของครูตามวัตถุประสงค์ของโครงการ อยู่ในระดับ ปานกลาง เนื่องจากครูมีภาระงานมาก จึงไม่สามารถปฏิบัติตามที่ผู้นิเทศได้ชี้แนะได้ทั้งหมด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541) ที่พบว่า ปัญหาส่วนหนึ่งที่ทำให้การนิเทศภายในโรงเรียนไม่ประสบผลสำเร็จ เกิดจากบุคลากรในโรงเรียนมีภารกิจมากไม่มีเวลาปฏิบัติกิจกรรมนิเทศภายในโรงเรียนได้ ซึ่งส่งผลให้บุคลากรของโรงเรียนบางส่วนมีความรู้และความเข้าใจในเรื่องการนิเทศการศึกษา ในโรงเรียนน้อย จึงเป็นบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศที่จะต้องชี้แจงและสร้างความเข้าใจในกิจกรรมการนิเทศให้ชัดเจน การปฏิบัติงานของครูตามที่ผู้นิเทศได้มอบหมายให้ นั้นถือว่าเป็นส่วนหนึ่ง ของการเรียนการสอนของครู ไม่ใช่เป็นงานที่เพิ่มขึ้นนอกเหนือจากงานปกติ ซึ่งถ้าครูได้มี การวางแผน และผู้นิเทศแนะนำแนวทางที่ถูกต้องก็สามารถปฏิบัติได้ในเวลาของการสอนปกติ ในการปฏิบัติงานของครูไม่ว่าจะเป็นการบันทึกแบบต่าง ๆ หรือการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญก็จะดำเนินไปได้ด้วยดี มีการปรับปรุงแก้ไข พัฒนางานให้เป็นปัจจุบันการนิเทศดังกล่าวจึงถือได้ว่าเป็นการช่วยเหลือครูอย่างแท้จริง

5. จากผลการประเมินที่พบว่า ผลการดำเนินโครงการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการให้ข้อมูลในเชิงคุณภาพที่เห็นว่าโครงการควรจะดำเนินการต่อไป นอกจากจะเป็นการสนองตอบความต้องการของผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนทุกคนแล้ว การดำเนินการโครงการนิเทศภายในโรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้ ที่มีคุณภาพ จะเป็นแบบอย่างแก่สถานศึกษาอื่นในการที่จะศึกษาแนวทางไปปรับใช้ให้การนิเทศภายในโรงเรียนให้มีคุณภาพ ซึ่งการนิเทศภายในโรงเรียนในแต่ละแห่งย่อมไม่เหมือนกันขึ้นอยู่กับสภาพปัญหา สถานการณ์ปัจจุบัน และความต้องการของทุกคนในโรงเรียน แต่อย่างไรก็ตามกระบวนการในการดำเนินงานต้องเป็นความร่วมมือร่วมใจ ประสานงาน และใช้ศักยภาพการทำงานอย่างเต็มที่ ดำเนินการอย่าง มีระบบและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐาน หลักสูตรและมาตรฐาน

การศึกษาต่อไป ดังนั้น โครงการนิเทศภายในโรงเรียนจึงถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของระบบการประกันคุณภาพสถานศึกษา เนื่องจากแนวคิดหลักการในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอยู่บนพื้นฐานของการ “ป้องกัน” ไม่ให้เกิดการทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพและผลผลิต ไม่มีคุณภาพ การประกันคุณภาพ จึงเป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการทางการศึกษา ทั้งผู้รับบริการโดยตรง ได้แก่ ผู้เรียน และผู้ปกครอง และผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่ ประชาชน สังคม

6. จากผลการประเมินข้อมูลในเชิงคุณภาพในด้านต่าง ๆ โดยภาพรวมถือว่าเป็นไปตามแผนและตอบสนองความต้องการของครูได้อย่างเป็นรูปธรรม ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องพอใจกับการดำเนินงานโครงการนิเทศภายในโรงเรียน ครูสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้อย่างมีคุณภาพ นักเรียนมีความสุขในการเรียน ทั้งครูและนักเรียนจึงพึงพอใจต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น สำหรับในด้านงบประมาณแม้ว่าจะเพียงพอแต่ถ้าต้องการให้มีการพัฒนาโครงการนิเทศภายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น การเพิ่มงบประมาณย่อมเป็นสิ่งสำคัญเช่นกันเพราะการมีงบประมาณมาก ย่อมมีกำลังที่จะขยายขอบเขตของความรู้ การศึกษาทำงานที่ขยายวงกว้างมากขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถจัดหาวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ และมีแนวคิดมีวิธีการใหม่ๆ ในเรื่องการเรียนรู้การสอน และการพัฒนาตนเองให้เป็นครูที่มีคุณภาพได้มาตรฐานวิชาชีพที่กำหนด ในสถานการณ์ปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว สำหรับในด้านอื่น ๆ ที่อยู่ในระดับปานกลาง เช่น ความเหมาะสมของระยะเวลา ความเหมาะสมของกิจกรรม ความพร้อมของสื่อ เอกสาร วัสดุอุปกรณ์ การประสานงานภายในโครงการ การปฏิบัติตามขั้นตอนตามแผน เป็นต้น เหล่านี้สามารถแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาให้ดีขึ้นได้ ถ้าทุกฝ่ายร่วมกันศึกษาถึงสภาพปัญหาอย่างจริงจัง และยอมรับสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ร่วมกัน ส่วนด้านการกำกับติดตามประเมินผล ถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้ทราบว่าด้านไหนมีปัญหาหรือประสบผลสำเร็จเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ มากน้อยเพียงใด การทำปฏิทินการปฏิบัติงานจึงต้องมีความชัดเจนสามารถปฏิบัติได้จริงและเป็นไปอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ทั้งนี้ เพื่อให้ครูผู้รับการนิเทศมีความกระตือรือร้นมีความสนใจการปฏิบัติงานที่ตนเองรับผิดชอบ มีการพัฒนางานอยู่เสมอ ซึ่งจะมีผลทำให้ครูผู้รับการนิเทศ เกิดขวัญ

และกำลังใจ เกิดความมั่นใจในการทำงาน สำหรับด้านผลผลิตของโครงการที่ต้องการให้เกิดขึ้นและเป็นเป้าหมายสำคัญของโครงการนิเทศภายในโรงเรียนคือ การปฏิบัติงานของครูตามวัตถุประสงค์ของโครงการ เช่น การบันทึก การศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน เหล่านี้เป็นต้น พบว่า ครูส่วนใหญ่ยังไม่ได้ปฏิบัติงานที่ผู้นิเทศได้มอบหมายให้ทั้งหมดครบสมบูรณ์ เนื่องจากภารกิจมากนั่นเอง จึงเป็นหน้าที่ของผู้นิเทศที่จะต้องทำความเข้าใจกับครูว่าการปฏิบัติงานดังกล่าวนี้เป็นงานปกติที่ครูทุกคนต้องทำซึ่งจะเป็นร่องรอย หรือหลักฐานสำคัญที่แสดงให้เห็นว่าครูมีการพัฒนาตนเอง พัฒนาการทำงานเป็นไปอย่างต่อเนื่องแค่ไหน อย่างไร และถ้ามีความจำเป็น อาจจะต้องมีการศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นใหม่เพื่อหาแนวทางสู่การปฏิบัติได้จริง แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อมองในภาพรวมของโครงการแล้วก็ยังถือว่าโครงการสามารถดำเนินไปได้ด้วยดี ได้รับการยอมรับจากทุกฝ่ายโดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้รับการนิเทศ ดังนั้น การดำเนินงานโครงการนิเทศภายในโรงเรียน หมู่บ้านป่าไม้ สามารถประสบความสำเร็จและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้ครบสมบูรณ์ จึงไม่ใช่เป็นเพียงหน้าที่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง แต่เป็นบทบาทหน้าที่ของผู้รับผิดชอบโครงการและครูทุกคนในโรงเรียนที่จะต้องร่วมกันวางแผน ร่วมกันแก้ไขปัญหา ร่วมกันปฏิบัติ เพื่อไปสู่จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ซึ่งบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดที่จะทำให้โครงการดำเนินไปได้นั้น คือ ผู้บริหารที่จะต้องเห็นความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียน ต้องเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง มีความรู้จริงในเรื่องที่นิเทศ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ทั้งนี้เพื่อสร้างศรัทธาให้เกิดการผู้รับการนิเทศ ด้วยคุณลักษณะดังกล่าว ย่อมส่งผลให้งานสำเร็จไปแล้วครึ่งหนึ่งซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรวิช แก้วอำไพ (2544) ที่พบว่าภาวะผู้นำทางการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีวุฒิการศึกษามีความรู้และปฏิบัติการนิเทศด้วยวิธีการที่หลากหลาย ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อทุกฝ่าย เอาใจใส่ดูแลการสอนของครู และจัดดำเนินการวัดผลการเรียนให้ถูกต้องตามระเบียบมีความสามารถในการพูด หรือติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นให้เข้าใจงานมีความสามารถในการประสานงานทั้งในโรงเรียนและหน่วยงานอื่น มีการวางแผนโครงการของโรงเรียนชัดเจนและควบคุมการดำเนินการตามแผนนั้นๆ และตัดสินใจสั่งการได้ถูกต้องแม่นยำและมีการติดตามผลงานเสมอทั้งหมดเป็นหัวใจสำคัญของการนิเทศภายใน

ข้อเสนอแนะ

1 .การดำเนินโครงการผ่านเกณฑ์และอยู่ในระดับมาก จึงควรดำเนินการต่อไป โดยให้มีการประสานงานภายในโครงการอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ มีการกำหนดขอบข่ายบทบาทหน้าที่ของบุคลากรไว้ชัดเจนโดยทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโครงการ อันจะนำไปสู่เป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2. การกำกับติดตามประเมินผลไม่เป็นไปอย่างต่อเนื่องตามแผนการนิเทศที่กำหนดไว้ จึงควรมีปรับระยะเวลาในการปฏิบัติงานให้เหมาะสม โดยประชุมร่วมกันเพื่อหาแนวทางที่จะนำไปสู่การปฏิบัติจริง

3. ครูผู้รับการนิเทศ ไม่สามารถปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการได้ทั้งหมด เนื่องจากครูส่วนใหญ่มีการกิจมาก จึงควรมีการศึกษาเทคนิคและวิธีการนิเทศภายในโรงเรียนรูปแบบต่าง ๆ ที่มีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหา และสถานการณ์ปัจจุบันของโรงเรียน เพื่อนำสู่การลงมือปฏิบัติจริงได้อย่างเป็นรูปธรรม

4. ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดทำคู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน จัดหาสื่ออุปกรณ์ที่จำเป็นให้ครบและครอบคลุม การจัดนิเทศภายในรวมทั้งงบประมาณสนับสนุนให้เพียงพอ

5. ครู นักเรียน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก จึงควรจัดกิจกรรมนิเทศที่ส่งเสริมสนับสนุน ให้ครูได้พัฒนาตนเอง ศึกษาหาความรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพิ่มขึ้น เช่น การจัดอบรม การศึกษาดูงาน การจัดกลุ่มย่อยเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางด้านวิชาการ การเชิญวิทยากรที่มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์มาให้ความรู้ในเรื่องที่สนใจหรือเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เป็นต้น

บรรณานุกรม

กรมอนามัย. **คู่มือการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพสำหรับโรงเรียน (ฉบับปรับปรุง).**

กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2546.

กิติมา ปรีดีดีลก. (2532). **การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น.** กรุงเทพฯ : อักษรพิพัฒน์.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2530). **งานบริหารงานวิชาการ.**

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2541). **การนิเทศภายในโรงเรียน**

ประถมศึกษาอย่างเป็นระบบ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.

จักรกฤษ ยมหา. (2542). **รายงานผลดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนวัดนายายอาม** สำนักงาน

การประถมศึกษาอำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี. ปริญญาโท กศ.ม. สาขาการ

บริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

พิสนุ ฟองศรี. (2550). **การเขียนรายงานการประเมินโครงการ.** กรุงเทพฯ : บริษัท พรอพเพอร์ตี้

พรีนธ์ จำกัด.

วิชิต กำมันตะคุณ. (2540). **สมรรถภาพทางการนิเทศของผู้บริหารตามการรับรู้ของตนเองและ**

ครูใน โรงเรียนประถมศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ

การประถมศึกษาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร

การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. สำนักงาน(2540). **การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ**

การประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงาน.(2545) **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ**

พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ : พรึกหวานกราฟฟิค.

สุรวิช แก้วอำไพ. (2544). **ภาวะผู้นำทางการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสังกัดมูลนิธิ**

แห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาการ

บริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

อรรณพ พงษ์วาท. (2539). จากแผนพัฒนาคนสู่แผนพัฒนาครู. กรุงเทพฯ : สำนักงานโครงการพิเศษเพื่อปฏิรูปการฝึกหัดครู พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา (สปค.) สปช.

Dew, D.R. (1993). *Dissertation Abstracts Internation*. U.S.A. : Allyn and Bacon.

William, Francine Foster. (1994). *Behavioral Changes: An Ethnography of Elementary School Personal*. *Dissertation Abstracts International*. 54(7) : 2425 – A.

ผู้เขียน

สัญญาชัย พูลสุข

ผู้อำนวยการ โรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้
109 ม.3 ตำบลกรงหยัน อำเภอทุ่งใหญ่
จังหวัดนครศรีธรรมราช 80240
E-mail : Thippawan.pr@gmail.com